

Idejétmúlt a hagyományos nyelvoktatás

Miért nem tanulnak meg románul a székelyföldi fiatalok?

• Mi áll annak a több generációra visszanyúló problémának a hátterében, hogy sok székelyföldi magyar fiatal az iskolai tanulmányai során nem tudja megtanulni a román nyelvet? – erre kerestük a választ egy nyelvtanár segítségével, aki szerint nem a hagyományos iskolai nyelvoktatás a legjobb mód a tanulásra.

MOLNÁR RAJMOND

A nyelvtanuláshoz, a folytonos beszédhez nem szabályok megtanulására van szükség, hanem sok-sok megfelelő, élő kommunikációs helyzetre – vallja Murányi Péter magyarországi nyelvtanár, aki könyvet is írt a témában, Természetes nyelvtanulás – így lehetsz nyelvzseni címen. A szerzőtől – aki egyébként több nyelv mellett a románt is beszéli – arról érdeklődtünk, hogyan látja a székelyföldi generációs problémát, miszerint a térségbeli gyerekek többsége az iskolai tanulmányai befejeztével sem beszéli a román nyelvet, ez pedig nyilván sok nehézséget okoz nekik későbbi életük során, amennyiben az országban szeretnének boldogulni.

Rossz kiindulási pont

Murányi három sarkalatos pontot említett meg a jelenséggel kapcsolatosan. Először is – mondta – az egyik fő probléma az iskolai nyelvtanítás mikéntje, ugyanis Romániában a magyar nemzetiségű gyerekeket jó ideig ugyanazzal az általános módszertannal oktatták, mint a románokat. „Egy székely kisgyereknek, aki egy árva szót sem tud románul, ugyanazt a tankönyvet a kezébe adni, mint román nyelvű iskolatársának, nem a legjobb kiindulási pont a nyelvtanuláshoz” – fogalmazott. Igaz – tette hozzá –, azóta valamelyest jó irányba mozdult el a folyamat, hiszen a magyar elemiseknek, valamint jelen esetben az öt- és hatodik osztályosoknak is úgy oktatják a románt, mint az idegen nyelveket. Viszont ezt csak néhány éve vezették be, jó pár generáció nem így kezdett neki a nyelvtanulásnak.

Idejétmúlt nyelvoktatás

Második sarkalatos pont maga az iskolai nyelvtanulás, amelyet

nemcsak Romániában és Magyarországon, a világ legtöbb országában is „a latinórából kifejlődött, ősi nyelvtanítási módszerekkel” oktatnak még ma is – folytatta Murányi Péter. „Amikor a 19-ik

egyfajta értelmét. Abban az időben a hatékonyságot nem tartották fontosnak, mivel a köznapi használat fel sem merült. Az iskolai nyelvtanulás sok esetben pedig még ma is hasonló alapokon nyugszik. Ez tu-

kat egyeztetünk, hanem úgy, hogy valóságos helyzetekben használjuk, emberekkel kommunikálunk, a nyelvtani szabályok pedig beleívődnek az agyunkba, mivel a nyelvtan felismerése ösztönös képességünk. „Tapasztalhatjuk Székelyföldön is, hogy a gyerekek, akik jól beszélnek románul, azok a román barátaiktól tanulták meg a nyelvet, vagy olyan környezetben nőttek fel, ahol volt lehetőségük rá, tehát legtöbbször nem az iskolapadban” – mutatott rá a nyelvtanár. Hozzátette, nyilván az iskolában is meg lehet tanulni valamennyire egy nyelvet, de ez a sokkal hosszabb és kínkeservebb út, ezért is nem élnek vele sokan. „Mindemmellett az iskolai nyelvtanulásban a heti négy óra egyszerűen kevés egy nyelv elsajátításához. Ahhoz, hogy megtanuljunk egy nyelvet, folyamatosan azzal kell legyünk körülvevő, valóságos céljainknak kell lenni, amelyeket azon a nyelven szeretnénk elérni. Fontos megteremteni magunknak egy nyelvi környezetet, illetve személyeket, akikkel tudunk kommunikálni” – fűzte hozzá.

Identitáskérdés is Székelyföldön

Harmadik sarkalatos pontként, ami akadályozza a helyieket a román nyelv elsajátításában, az identitáskérdést hozta fel Murányi. „A nyelvtanuláshoz szükséges belépni a másik kultúrába. Csakhogy ha egy nemzetiség túlságosan belép a többség cipőjébe, elveszítheti az önazonosságát.

„Elég nehéz úgy beszélni egy emberrel, hogy közben azon törjük az agyunkat, hogyan fordítsuk le az anyanyelvünkről a mondókánkat.”

században a közoktatásban a latin mellé élő nyelveket is bevezettek, azokat továbbra is a latin mintájára oktatták, s oktatják még ma is. Ez a tudatos, fordításon alapuló nyelvtanulást jelenti. Hajdanában az iskolában a klasszikus, holt nyelveket, főképp a latint és az ógörögöt tanulmányozták. Ezek szerkezete alapján kategóriákat állítottak fel, eseteket, nyelvtani nemeket (amelyek a Föld nyelveinek a többségére nem alkalmazhatók). Mivel a klasszikus nyelveket már régen nem beszélte senki a hétköznapi élet részeként, a tanulás a sok memorizálás mellett régi írások fordításából állt. Ez a nehézkes módszer az akkori céloknak tulajdonképpen megfelelt. Segítségével kihámozták a klasszikus szövegek

lajdonképpen nem sokban különbözik attól, mintha a csókolózás szabályait kellene könyvből megtanulni” – vélekedett Murányi.

Ösztönös képesség a nyelvtanulás

„Elég nehéz úgy beszélni egy emberrel, hogy közben azon törjük az agyunkat, hogyan fordítsuk le az anyanyelvünkről a mondókánkat, minden mondatban nyolcféle nyelvtani finomságot egyeztetve. Az emberi nyelvek szerkezete sokszorta bonyolultabb annál, mint a legtöbbben képzelik. Az iskolában tanult pár szabály a jéghegy csúcsa sincs” – húzta alá. Mint mondta, az anyanyelvünket sem úgy tanuljuk meg, hogy fordítunk, meg szabályo-

Sok esetben nehéz csak a hagyományos iskolai nyelvoktatás révén megtanulni folyékonyan beszélni

▲ KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ.
FOTÓ: VERES NÁNDOR

Ezért jogos és érthető az óvatosság. Mindemmellett tudatosíthatjuk magunkban, a gyermekeinkben: attól, hogy magyarok vagyunk, tanulási célból még ideiglenesen átléphetünk egy másik világba. Ehhez személyes kapcsolatot kell teremteni románokkal. Én is Bukarestben tanultam meg románul, hiszen Erdélyben könnyebben behúzó a magyar kultúra. Ilyen szempontból akár erőforrásnak is tekinthetjük a városainkban élő románokat – mondta a nyelvtanár.

Egy megoldási javaslat

Kérdésünkre, hogy miben látja a sajátos székelyföldi helyzet megoldását, Murányi Péter elmondta, egy orvoslat a problémára az lehetne, hogy hasonló korú román és magyar iskoláskorú gyerekeket hetente többször is egy helyre összehozni. „Például egy román iskolából az ötödik osztály meghívja a közeli iskola magyar ötödikes tanulóit, s aznap románul kommunikálnának. Az ilyen nagyban segítene a hagyományos iskolai nyelvtanulás mellett. Természetesen ennek a módszertanát ki kell dolgozni, viszont városokban, ahol egyaránt vannak magyar és román iskolások is, ez működhetne. Esetenként pedig a falvakról is bejöhettek a magyar iskolások, városi román osztályokhoz” – zárta Murányi.